

ЕМіністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
імені Олега Балацького
Кафедра економічної теорії

**INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS
AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

**МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК**

**MIEDZYNARODOWE STOSUNKI GOSPODARCZE
I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ**

**МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ
И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ**

Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, Україна, 5–6 травня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПОСЛУГ З ТОЧКИ ЗОРУ СПОЖИВАЧА

Шульгіна Л.М., д.е.н., проф.

Національний технічний університет України «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Управління якістю послуг має враховувати обидві точки зору (продавця і покупця), у т.ч. визначати розбіжності між їх оцінками. З цією метою можна застосовувати такі комплексні методи досліджень: мозковий штурм, діаграма риби, діаграма Парето, метод Servqual. Зазначені методи мають одну спільну характеристику – експерти ідентифікують, а потім розв'язують проблеми покращення якості послуг, включаючи аналіз та оцінку праці персоналу, зручність транспортного сполучення, додатковий сервіс тощо.

Мозковий штурм слід застосовувати як метод аналізу і формування якості. Для цього команда працівників має організувати обговорення чинників якості, а також їх аналіз з метою вибору найбільш ефективного методу покращення якості обслуговування. Етапи мозкового штурму: вибір теми (головної проблеми); організація зустрічі команди з метою оцінювання якості послуг; вибір керівника – модератора команди; складання початкового списку проблем; з'ясування причин виникнення проблем; пропозиції можливостей їх усунення (на цьому етапі заборонені дискусії та критика; дискусія, під час якої здійснюється вибір головних чинників формування високого рівня якості та найкращого методу її досягнення. Переваги мозкового штурму: стимулює творче мислення і креативність, залучає працівників до вирішення спільних проблем, об'єднує команду, а також вчить поважати думки опонентів.

Діаграма «риб'яча кістка» (К. Ісікави) графічно представляє зв'язки між причинами, що впливають на процес, та наслідками цього впливу. Використовується для командного розпізнавання і аналізу причин виникнення проблем. Вихідним пунктом розроблення діаграми може бути „мозковий штурм”, в ході якого визначають проблеми для подальшого аналізу. Побудова діаграми відбувається упродовж кількох фаз: визначають головну проблему, яку розміщують на центральній вісі діаграми; з'ясовують усю сукупність причин, які групують на основі обраного дослідниками комплексу; детально визначають специфічні чинники другого ряду, які безпосередньо пов'язані з головними, і розміщення їх на відповідних вісях, які з'єднуються з головною, утворюючи розгалуження, що нагадують хребет риби. Діаграму риби має розробляти команда працівників, яких аналізована проблема стосується безпосередньо, оскільки лише вони здатні найбільш повно визначити чинники, що детермінують процес обслуговування споживачів.

Діаграма В. Парето, як метод дослідження і оцінки явищ, а також їх наслідків, розроблена італійським соціологом і економістом В. Парето, який виявив закономірність, що в природі і в діяльності людини 20–30% причин (факторів) детермінує 70–80% наслідків. Під час аналізу якості обслуговування споживачів цей метод застосовують як вихідне положення (20/80/30), що пояснюється так: 20% найкращих споживачів генерують 80% прибутків підприємства, однак 30% найслабших споживачів вдвічі зменшують рівень потенціальних прибутків підприємства. Звідси випливає, що в діяльності щодо покращення якості обслуговування достатньо виправити ту „малу” кількість причин, щоб зменшити „велику” кількість негативних явищ. Побудова діаграми відбувається за такими етапами: збір інформації про досліджуваний процес, що має вплив на виникнення проблеми; вибір способу вимірювання результатів досліджуваної проблеми; групування чинників, що впливають на процес, з точки зору сили їх впливу; визначення акумульованої вартості (як коефіцієнта або у процентах) кожної причини; з’єднання лінією пунктів, що відповідають акумульованим вартостям; здійснення аналізу отриманого графіка і визначення групи головних причин, усунення яких сприятиме покращенню якості цілого процесу.

Метод Servqual використовується у дослідженнях сприйнятої якості послуг на основі моніторингу процесу обслуговування. Виходять з того, що дослідження якості послуг ґрунтується на оцінці рівня очікувань, а також визначенні процесу формування сприйняття послуги. Оцінка якості процесу обслуговування відбувається за допомогою анкети, яку заповнюють безпосередні споживачі послуг, а також їх виробники / продавці. Результат, отриманий за допомогою методу Servqual, дозволяє визначити відмінності між тим, що сприйняв споживач, та тим, що він очікував. Цей метод уможливорює визначення слабких та сильних пунктів процесу надання послуг, є джерелом об’єктивної інформації про взаємовідносини в системі покупець-виробник. Незважаючи на трудомісткість методу, він є цінним інструментом дослідження, контролю і покращення якості процесу обслуговування у будь-якій сфері. Застосування цього методу сприяє також задоволенню вимог (переваг) споживачів під час отримання послуг, а також знаходженню шляхів зменшення розривів між очікуваною та отриманою якістю. Найбільше значення цей метод надає суб’єктивній якості процесу обслуговування, тобто оцінці, яку виставив споживач, за правильно (з технічного і технологічного погляду) надану послугу. В основі формування якості із застосуванням цього методу є твердження, що покупець може оцінити послугу негативно, незважаючи на те, що вона правильно надана, і навпаки, високо оцінити якість послуги, яка в дійсності не відповідає прийнятним стандартам.